

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI**

**NIZOMIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKAUNIVERSITETI**

Zamonaviy ta'lim va ma'naviy-axloqiy tarbiyaning dolzarb masalalari

mavzusidagi Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi

M A T E R I A L L A R I

2024 yil 17-oktyabr

**“Zamonaviy ta’lim va ma’naviy-axloqiy tarbiyaning dolzarb masalalari”
mavzusidagi xalqaro miqyosidagi ilmiy-amaliy konferensiyasi.
Toshkent.: 2024 yil. 17-oktyabr.**

Mazkur to‘plamda respublikamiz OTM professor-o‘qituvchilarining ta’lim tizimi samaradorligini oshirish, ta’lim-tarbiya jarayonini modernizatsiyalash: kecha va bugungi xolati, Tarbiya fani o‘qituvchisini tayorlashning huquqiy-me’yoriy asoslari, ta’lim muassasalarida Tarbiya fani o‘qituvchisini faoliyatining asosiy yo‘nalishlari, ta’lim-tarbiya jarayonida kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirishning pedagogik va psixologik jihatlariga doir qarashlari va taklif-mulohazalar o‘z aksini topgan. Mazkur to‘plam materiallaridan ta’lim muassasalarining professor-o‘qituvchilari, katta ilmiy xodim-izlanuvchilar, mustaqil tadqiqotchilar, talabalar va sohaga qiziquvchilar foydalanishlari mumkin.

Mas’ul muharrir: F.O. Mirzaeva – Pedagogika kafedrasini mudiri, dotsent

Tahrir hay’ati a’zolari:

Pedagogika fanlari doktori professor - **Sh.Shodmonova**

Pedagogika fanlari doktori professor - **A.Muxsiyeva**

Taqrizchilar:

M.B.Urazova – pedagogika fanlari doktori professor

M.T.Mirsoliyeva – pedagogika fanlari doktori, dotsent

Sahifalovchi - **G.X. Narzullayeva** - 1-kurs magistranti.

*Anjuman materiallari Nizomiy nomidagi TDPU Ilmiy Kengashining
2024 yil 17-oktyabrdagi 4 – sonli bayonnomasi bilan nashrga tavsiya
etilgan.*

To‘plamga kiritilgan maqolalarning mazmuni, ilmiy salohiyati va dalillarning haqqoniyligi, stilistik va orfigrafik xatolar uchun mualliflar mas’ul.

1. O‘zbekiston Respublikasining qonuni. Maktabgacha ta’lim va tarbiya to‘g‘risida. T.: 2019-yil 16-dekabr, O‘RQ-595-son. Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 17.12.2019-y., 03/19/595/4160-son).

2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz.-T.: O‘zbekiston, 2016.- 56 b.

3. Abduhakimova M.K. O‘zbekiston Respublikasida maktabgacha ta’lim tizimi taraqqiyotining tashkiliy –pedagogik asoslari (1991-2000 yy). Avtoref. ped.fan.nom.- T.: 2004.-22 b.

4. Abduraximova D.A. Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarni axloqiy ruhda tarbiyalashda xalq ertaklaridan foydalanish. Avtoref. ped.fan.nom.T.:1998.-25 b.

5. Abobakirova O.N. Sovremeniye problemi i innovatsionniye podxodi podgotovki detey k shkole//Molodoy ucheniy. Moskva, 2015-№3.

MAKTABGACHA TA’LIMDA MUSIQA TARBIYASI

Ilmiy rahbar: Maktabgacha ta’lim kafedrasini o‘qituvchisi

Saidqulova Gavhar Odiljon qizi

Maktabgacha ta’lim yo’nalishi 3-bosqich talabasi

Sultanova Sarvinoz Muzaffar qizi

Annotatsiya: Maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda musiqa tarbiyasini rivojlantirishda didaktik o‘yinlardan foydalanishning o‘ziga xos jihatlari keltirilgan. Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida olib boriladigan mashg‘ulotlar jarayonida musiqadan foydalanish imkoniyatlari va texnologiyalari ishlab chiqilgan.

Kirish so‘zlar: Maktabgacha ta’lim, musiqa, musiqiy tarbiya, maktabgacha yoshdagi bolalar.

Аннотация: В статье представлены конкретные аспекты использования дидактических игр в развитии музыкального образования детей дошкольного возраста. Возможности и технологии использования музыки разработаны в ходе мероприятий, проводимых в дошкольных образовательных организациях.

Ключевые слова: Дошкольное образование, музыка, музыкальное образование, дети дошкольного возраста.

Abstract: The article presents the specific aspects of the use of didactic games in the development of music education in preschool children. The possibilities and technologies of using music have been developed in the course of activities conducted in pre-school educational organizations.

Key words: Preschool education, music, musical education, preschool children.

Istiqlol sharofati bilan yurtimizda «Ozod va obod vatan, erkin va farovon hayot barpo etish» yo‘lidan borar ekanmiz, jamiyatimizning barcha sohalarida tub o‘zgarishlar amalga oshirilmoqda. O‘sib kelayotgan yosh avlodni har tomonlama mukammal inson qilib tarbiyalash hozirgi kunning eng dolzarb muammolaridan biri bo‘lib turibdi.

Maktabgacha yoshdagi bolaga singdirilgan bilim va qadriyatlar uning butun kelgusidagi hayotini belgilab berishi sababli maktabgacha ta‘lim uyg‘un rivojlangan shaxsni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega.

Hozirgi vaqtda respublikada 9000 mingdan ortiq davlat va xususiy maktabgacha ta‘lim muassasalari faoliyat olib olib borayapti.

Maktabgacha ta‘lim sohasi uzluksiz ta‘lim tizimining birlamchi bug‘ini hisoblanib u har tomonlama sog‘lom va barkamol bola shaxsini tarbiyalash va maktabga tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Maktabgacha ta‘lim muassasalarida musiqa mashg‘ulotlarining ahamiyati beqiyosdir. Bo‘lajak musiqa mutaxassislari yosh avlod ongiga yuksak tuyg‘ularni singdirish, ularda Ona Vatanga muhabbat, go‘zallikka intilib yashash, uni asrash va yaratishga bo‘lgan ishtiyoq uyg‘otuvchi kasb egalari hisoblanadilar. MTMda musiqa mashg‘ulotlari bo‘yicha davlat o‘quv standartlari va dasturlarini, darslik va metodik, o‘quv qo‘llanmalarini zamonaviy mezonlar asosida takomillashtirish zarurligi ta‘kidlanadi.

Musiqiy ta‘limning oliy maqsadi: yosh avlodni milliy musiqa merosimizga vorislik qila oladigan hamda musiqa boyligini idrok eta oladigan, yetuk, barkamol, madaniyatli, nafaqat o‘z milliy an‘analarini, balki boshqa millatlar madaniyatidan boxabar va bu an‘ana, madaniyatlarini hurmat qiladigan qilib voyaga yetkazishdan iboratdir. Bunda nafosat tarbiyasining ahamiyati benihoya kattadir. Nafosat tarbiyasining mazmuni serqirra bo‘lib, musiqa tarbiya eng asosiy o‘rinni egallaydi. Xalq pedagogikasi o‘sib, rivojlanib borayotgan bir davrda xalq musiqiy namunalarini o‘rganish atoqli san‘atkorlar ijodidan mashg‘ulot jarayonida keng foydalanish musiqa tugaragi rahbari oldida turgan dolzarb vazifalardan biri ekanligi ta‘kidlanadi. Mazkur tavsiyada mavjud pedagogik vazifalar saqlangan holda, O‘zbekistonga xos milliy qadriyatlar, an‘analar, xalq ijodi, musiqani bolalarning idrok etish qobiliyati darajasiga bosqichma-bosqich tatbiq etish nazarda tutiladi. Uslubiy qo‘llanmadagi tavsiya etilayotgan ko‘rsarmalar, musiqa repertuari jonajon vatanga muhabbat, mehnatsevarlik, tabiatni e‘zozlash, do‘stlik, hamjihatlik, rahmshavqat kabi hislar musiqiy obrazlar orqali idrok etishga qaratilgan va mashg‘ulot jarayonida quyidagi ijrochilik malakalarini shakllantirish zarur. Tovushni to‘g‘ri ohangda ijro etish, musiqa ostida ritmik harakatlarni ifodali bajara olish, cholg‘u asboblarning tovushiga ko‘ra ajrata olish va ularni aniq uslublarda, bolalar cholg‘u

asboblarida chalishga o'rgatishdan iborat. Musiqa madaniy hayotimizda keng o'rin tutgan, inson shaxsiyatini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadigan san'at turidir.

Musiqa tarbiyasi, nafosat tarbiyasining asosiy va murakkab qirralaridan biri bo'lib, atrofdagi go'zal narsalarni to'g'ri idrok etishga va qadrlashga urgatadi. Musiqa insonni yuksak did bilan qurollantiradi va ma'naviy dunyoqarashini shakllantiradi. Musiqa inson hissiyotiga kuchli ta'sir kursatish imkoniyatiga ega bo'lib, o'quvchilarni nafosat olamiga olib kirish va goyaviy-axloqiy tarbiyalashning muhim vositasidir. Milliy madaniyatimiz bobokaloni Abu-Nosir al-Forobiy «Bu fan tanning sogligi uchun foydalidir», degan edi. Bobomiz Shayx Sa'diy aytgan edi: «Musiqa odam ruhining yo'ldoshidir». Musiqa insonga tez ta'sir etuvchi emotsional hissiyotni faol rivojlantiruvchi vositadir. Inson musiqa bilan ona allasi orqali tanishib, umrbod musiqadan zavq topadi va madad oladi. Musiqa inson ruhiyatining ajralmas qismi bo'lib hisoblanadi. Musiqadan turli ozuqa olish uchun inson yuksak madaniyatli, sof qalb egasi, go'zallikni his eta oladigan, o'z kasbiga, ona Vataniga mehr qo'ygan bo'lishi kerak.

Bo'lajak musiqa mutaxassislari yosh avlod ongiga yuksak tuyg'ularni singdirish, ularda ona-Vatanga muhabbat, go'zallikga intilib yashash, uni asrash va yaratishga bo'lgan ishtiyoq uyg'otuvchi kasb egalari hisoblanadilar.

Foydalangan adabiyotlar:

1. Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari. –Toshkent, 2008.
2. Agar bolam sog'lom bo'lsin desangiz. D.Sharipova va boshqalar (Ota-onalarga maktabgacha yoshdagi bolalarning gigiyenik tarbiyasi haqida) Metodik qo'llanma. –T., 2006.
3. G'aybullaeva M. Bir yoshdan uch yoshgacha bo'lgan bolalar tarbiyasi. –Toshkent, 2006.

PEDAGOGIK OLIY TA'LIM MUASSASALARI MAKTABGACHA TA'LIM TALABALARI O'RTASIDA MUSIQA O'QITISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH MEHANIZMLARI

Saidqulova Gavhar Odiljon qizi
Chirchiq Davlat Pedagogika Universiteti
Maktabgacha ta'lim fakulteti o'qituvchisi

Annotatsiya. Maqolada o'zbek xalqining boy musiqiy tarixi va ma'daniyati haqida so'z boradi. Musiqa sohasining azaliy qadriyatlardan zamonaviylik mezonlariga bo'lgan jarayonlarni faqatgina ohanglarda muhrlangan betakror

“MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING NUTQINI RIVOJLANTIRISHDAGI INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING TASNIFI”	
Karimova Sarvinoz Po'latovna, Ergasheva Feruza Muzaffar qizi MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASALARIDABOLALARNI MUSIQIY TARBIYALASH VA TA'LIM BERISH	768
Narimbayeva Lola Kuzibayevna, Ilesova Lazzat Asan qizi MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI O'YIN FAOLIYATI ORQALI KOMMUNIKATIV KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH XUSUSIYATLARI	770
Saidqulova Gavhar Odiljon qizi, Jo'rayeva Manzura Akmal qizi MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA BOSHQARUVNI TASHKIL ETISHNING INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMLARI	774
Narimbaeva Lola Kuzibayevna, Jumamurodova Shohzoda Ilhom qizi MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	777
Karimova Sarvinoz Po'latovna, Madraimova Asal Baxrom qizi YOSH AVLODNING MUSIQIY ESTETIKASINJ OSHIRISH XUSUSIDA	779
Karimova Sarvinoz Po'latovna, Mamadismanova Sabrina Axmadjon qizi OILA, TA'LIM MUASSASASI VA IJTIMOYIY BORLIQDA O'SIB KELAYOTGAN AVLODNI SHAKLLANTIRUVCHI MUHIM IJTIMOYIY INSTITUTLAR SIFATIDA	782
Muhiddinova Dilfuza Sherdor qizi, Raxmonqulova Anora MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA RIVOJLANTIRUVCHI O'YIN TEXNOLOGIYASI ASOSIDA REFLEKSIV KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH	787
Muhiddinova Dilfuza Sherdor qizi, Xasanova Ruxshona Farxodovna PEDAGOGLARNING AKT (Axborot kommunikatsiya texnologiyalari) SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR	790
Narimbayeva Lola Kuzibayevna, Masharifova Rayhona Abdulakimovna BOLALARNING TEATRLASHTIRILGAN FAOLIYATINI TASHKIL ETISH ORQALI MULOQOT KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHI	793
Narimbaeva Lola Kuzibayevna, Musaeva Gulmira Muxammadali Kizi MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING KOMMUNIKATIV QOBILIYATLARINING SHAKLLANISHI	797
Каримова Сарвиноз Пулатовна, Носиржонова Марина Дилкашбек МАКТАБГАЧА ЁШДАГИ КЎЗИ ОЖИЗ БОЛАЛАРНИ МУСИҚИЙ КЎНИКМАЛАРНИ ШАКЛЛАНТИРИШ	800
Saidqulova Gavhar Odiljon qizi, Odilbekova Ruzanna Quvondiq qizi MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA TA'LIMIY JARAYONLARNI REJALASHTIRISHGA INNOVATSION YONDASHUV	802
Kodirova Muyassar Eshmamat qizi, Ziyodullayeva Sabrina Sunnatullo qizi MAKTABGACHA TA'LIM TARBIYA: KECHA VA BUGUN VA ERTA MISOLIDA	806
Kodirova Muyassar Eshmamat qizi GIPERAKTIVLIKNING MAKTABGACHA TA'LIM YOSHDAGI BOLALARDA IJTIMOYIY VA FIZIOLOGIK SABABLARGA KO'RA KELIB CHIQISHI VA TASNIFLANISHI	810
Narimbayeva Lola Kuzibayevna, Rustambekova Aynissa Ravshan qizi TEATR FAOLIYATI ORQALI BOLALARNING KOMMUNIKATIV QOBILIYATLARINING RIVOJLANTIRISHI	816
Saidqulova Gavhar Odiljon qizi, Sultanova Sarvinoz Muzaffar qizi MAKTABGACHA TA'LIMDA MUSIQA TARBIYASI	819
Saidqulova Gavhar Odiljon qizi PEDAGOGIK OLIY TA'LIM MUASSASALARI MAKTABGACHA TA'LIM TALABALARI O'RTASIDA MUSIQA O'QITISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH MECHANIZMLARI	821
Shariyeva Gavxar Turavoyevna, Salimboyeva Shoista San'atjon qizi BOLA MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTIDA BOLA TILINI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI	825
Tursunboyeva Zuxra Umid qizi MAKTABGACHA YOSHDAGI TARBIYALANUVCHILARNI ATROF –OLAM BILAN TANISHTIRISH USHLBLARI	827
Xolmatova Salima Kuziboyevna, Bahtiyarova Ro'za Oybek qizi, Jamaliddinova Gulsanam Zokirjon qizi DIDAKTIK O'YINLARNING MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING AQLIY RIVOJLANTIRISHDAGIAHAMIYATI	832

Xolmatova Salima Kuziboyevna, Xasanova Ruhshona Farhodovna, Kenjabayevna Nafisa G'ayratovna MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA SANASH FAOLIYATINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI	835
Xolmatova Salima Kuziboyevna, Rahmonqulova Anora Orifjon qizi, Xolmurodova Gulshoda Zafarovna MAKTABGACHA TA'LIM YOSHDAGI BOLALARNI ELEMENTAR MATEMATIK TASAVVURLARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI	839
Xolmatova Salima Kuziboyevna, Olimova Zamira Mingyasharovna, Jiyanova Gulzira Normuminovna INTERFAOL TA'LIM TEXNOLOGIYALARINING MUSTAQIL TA'LIM ISHLARINI TASHKIL ETISHDAGI AHAMIYATI	842
Xolmatova Salima Kuziboyevna, Sholpanova Aygerim Marxabayevna TALABALAR MUSTAQIL TA'LIM ISHLARNING KASBIY KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHGA TA'SIRI	847
Shariyeva Gavxar Turavoyevna, Yulchiyeva Navro'za Alisher qizi MAKTABGACHA TAYYORLOV GURUHI BOLALARINING IJODIY QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI	851
Maripova Nodira Xamidovna, Akromaliyeva Madina Jaxongir qizi MAKTABGACHA TA'LIM YOSHDAGI BOLALARDA TEATR SAHNALASHTIRISHNING TA'LIM-TARBIYAVIY AHAMIYATI	855
Xurvalieva Tarmiza Latiovna, Xursanova Fotima Orifjonovna, Xamrayeva Zuhra MAKTABGACHA TAYYORLOV GURUH BOLALARNI SAVODGA O'RGATISHDA MULTIMEDIA TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH	858
Xurvalieva Tarmiza Latiovna, Ulasheva Dilara Botir qizi MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR NUTQINI RIVOJLATIRISHNING TASHKILY PEDAGOGIK VA METODIK JIHLARI	861